

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um opinber fjármál nr. 123/2015 (Fjármálaáætlun ekki lögð fram á kosningaári). FJR24060036
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Fjármála- og efnahagsráðuneyti
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	11.06.2024

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni.

Í lögum um opinber fjármál nr. 123/2015 segir að leggja skuli fram tillögu til þingsályktunar um fjármálaáætlun til næstu fimm ára eigi síðar en 1. apríl ár hvert. Með frumvarpinu er lögð til breyting á lögnum þannig að þingsályktunartillaga um fjármálaáætlun verði ekki lögð fram á kosningaári en með kosningaári er átt við að fyrir liggur að fjögurra ára kjörtímabili Alþingis verði lokið áður en tímabil nýrrar fjármálaáætlunar rennur upp. Skv. lögum um opinber fjármál þarf að endurskoða forsendur fjármálaáætlunar þegar sett er fram ný fjármálastefna en þegar ný ríkisstjórn tekur við skal hún svo fljótt sem auðið er setja fram fjármálastefnu. Tilefni lagabreytingarinnar er því að skýra hvað skuli gera þegar fyrir liggur að ný ríkisstjórn taki við áður en tímabil fjármálaáætlunar rennur upp. Bæði er ljóst að aðlagða þurfi fjármálaáætlun vegna nýrrar fjármálastefnu en einnig ætti sú ríkisstjórn sem tekur við að kosningum loknum að fá tækifæri til að móta fjármálaáætlun fyrir stjórnartíð sína.

Hvert er úrlausnarefnið?

Tillaga til þingsályktunar um fjármálaáætlun gildir í fimm ár. Verði hún ekki gefin út á kosningaári gildir áfram sú fjármálaáætlun sem lögð var fram á vorþingi árið áður. Ný ríkisstjórn setur svo fjármálastefnu og er fjármálaáætlun endurskoðuð miðað við forsendur nýrrar fjármálastefnu svo fljótt sem auðið er.

Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Þörf er á breytingum á núverandi lögum þar sem fjallað er um að þingsályktunartillaga um fjármálaáætlun skuli lögð fram ár hvert.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki.

Stefna hins opinbera á málefnasviði 05 Skatta-, eigna og fjárumsýsla í greinargerð með gildandi fjármálaáætlun er að ríkisfjármál, rekstur og þjónusta ríkisins styðji við samfélagslegar framfarir, samkeppnishæfni, bætt lífskjör og velferð á Íslandi. Leiðarljós í ríkisfjármálum eru lög um opinber fjármál sem tóku gildi 1. janúar 2016. Þau fólu í sér töluverðar breytingar á stefnumótun í opinberum fjármálum. Ein af þessum breytingum var þingsályktunartillaga um fjármálaáætlun til fimm ára sem hafði ekki verið lögð fram fyrir gildistöku laganna. Markmið laganna er m.a. að setja fram heildstæða stefnumörkun í opinberum fjármálum til lengri og skemmri tíma.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda.

Umfangsmikil vinna er fólgin í vinnslu og afgreiðslu þingsályktunartillögu um fjármálaáætlun. Það stuðlar að skilvirkni að leggja ekki fram fjármálaáætlun til fimm ára á kosningaári þegar óvíst er að sú fjármálaáætlun sé í takt við stefnumótun nýrrar ríkisstjórnar.

C. Leiðir
1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það? Áfram verður gefin út fjármálaáætlun ár hvert, einnig á kosningaári. Þegar ný ríkisstjórn hefur sett sér fjármálastefnu verður fjármálaáætlun endurskoðuð í takt við hana, það felur í sér gríðarlega mikinn tvíverknað. 2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið. Nei, árleg framlagning er lögbundin. 3. Mögulegar leiðir við lagasetningu. Frumvarpið felur í sér breytingu á lögum um opinber fjármál nr. 123/2015 þar sem segir að þingsályktunartillaga um fjármálaáætlun sé ekki lögð fram á kosningaári. Öðrum leiðum við lagasetningu er ekki til að dreifa.
D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?
1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni. Áformað er að breyta orðalagi í 4. og 5. gr. laga um opinber fjármál þar sem segir að tillaga til þingsályktunar um fjármálaáætlun skuli lögð fram ár hvert. Þess í stað verði kveðið á um það í lögum að þingsályktunartillagn sé lögð fram ár hvert, nema á kosningaári, þá gildi áfram sú þingsályktunartillaga um fjármálaáætlun sem lögð var fram á vorþingi árið áður. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Um verða að ræða viðbætur við og breytingar á 4. og 5. gr. laga um opinber fjármál nr. 123/2015.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Nei. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei. 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til? Nei.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Alþingismenn og starfsfólk Stjórnarráðsins og Alþingis. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Nei. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Samráð hefur ekki farið fram. 4. Fyrirhugað samráð. Fyrirhugað samráð verður í gegnum Samráðsgátt stjórnvalda. Áform um lagasetningu sem og frummat á áhrifum lagasetningar verða birt í samráðsgátt.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Áhrif óveruleg, sbr. niðurstöðu frummats.

H. Næstu skref, innleiðing	
1.	Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina? Já
2.	Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Ekki er þörf á undirbúningi eða aðlögun vegna lagasetningarinnar. Það skiptir þó máli hvenær lagasetningin tekur gildi. Alþingiskosningar verða á næsta ári og taki löggjöfin gildi fyrir 1. apríl 2025 verður ekki lögð fram þingsályktunartillaga um fjármálaáætlun á vorþingi 2025.
3.	Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Hagaðilar þurfa að vera meðvitaðir um þá breytingu að á kosningaári gildi áfram þingsályktunartillaga um fjármálaáætlun sem samþykkt var á vorþingi árið áður. Halda skal til haga stöðu á markmiðum og mælikvörðum í stefnumótun málefnasvið. Hana þarf að uppfæra í ársskýrslu ráðherra sem gefin er út ár hvert.
4.	Mælikvarðar á árangur og útkomu. Færri vinnustundir munu fara í undirbúning og vinnu við fjármálaáætlun sem óvíst er að gildi fyrir það tímabil sem áætlað er vegna þess að ný ríkisstjórn gæti gert breytingar.
5.	Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Breytingin kallar ekki á sérstaka gagnaöflun til að meta árangur.
I. Annað	
J. Fylgiskjöl	
1.	Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað.
2.	Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.